

Vergaderjaar 2013–2014

33 750 XII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (XII) voor het jaar 2014

Nr. 73

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 februari 2014

Via de motie van de leden Oosenbrug en Marcouch (Kamerstuk 33 400-VI, nr. 112) is mij gevraagd hindernissen weg te nemen die een daadkrachtige, integrale aanpak van de vuurwerkketen in de weg staan. Deze motie vond brede steun in uw Kamer. In deze brief beschrijf ik de maatregelen die ik neem om de motie uit te voeren. Allereerst geef ik u een beschrijving van de logistiek rondom de vuurwerkketen waaraan de bevoegdheidsverdeling voor het toezicht is gekoppeld. Deze bestaat uit de import, de opslag, verkoop aan en gebruik door particulieren en het gebruik van professioneel vuurwerk bij evenementen. Daarnaast ga ik in op de stroom illegaal vuurwerk. Vervolgens ga ik in op de maatregelen die ik tref om de afstemming van handhavende instanties te optimaliseren. De maatregelen zijn een onderdeel van de voortdurende inspanning van het Kabinet om de overlast door vuurwerk zo veel mogelijk te beperken. Ik hecht eraan te benadrukken dat deze brief slechts antwoord geeft op bovengenoemde motie. De Minister van Veiligheid en Justitie zal uw Kamer in april berichten over de afgelopen jaarwisseling. In die brief zal worden ingegaan op de bestrijding van de overlast van (illegaal) vuurwerk.

Het toezicht op de vuurwerkketen

Het toezicht op vuurwerk is volgens de logistieke keten (import, opslag, verkoop en gebruik van consumentenvuurwerk en vuurwerkevenementen met professioneel vuurwerk) georganiseerd. Hieronder geef ik deze weer met de bijbehorende toezichthouder en ga ik in op illegaal vuurwerk.

De import

Voorop staat dat al het vuurwerk (voor professioneel en particulier gebruik) dat in Nederland wordt geïmporteerd veilig moet zijn. Daarvoor

worden veiligheidseisen, waaraan vuurwerk minimaal moet voldoen, neergelegd in het Vuurwerkbesluit en moet het CE keurmerk voor elk product aanwezig zijn. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is verantwoordelijk voor het toezicht op de productveiligheid en het vervoer van het vuurwerk. Vanaf het moment van import moet de logistieke keten «lek dicht» zijn. Er mag geen vuurwerk in het illegale circuit terecht komen.

De controles op de productveiligheid van vuurwerk vinden plaats gedurende het hele jaar op de plaatsen waar partijen vuurwerk bij elkaar komen en makkelijk fysiek kunnen worden gecontroleerd: in de zeehavens, in vuurwerkopslagen, bij vuurwerkevenementen en tijdens het transport. In de havens werken de ILT en de douane samen om het toezicht op het moment van import te richten op de meest risicovolle containers. Daarbij heeft de douane geen toezichthoudende, maar een signalerende functie die de ILT in staat stelt om het toezicht te richten. Partijen vuurwerk die niet aan de productveiligheidseisen voldoen, worden afgekeurd en van de markt gehaald. Tegen overtreders treedt de ILT strafrechtelijk en steeds vaker bestuursrechtelijk op. Het professioneel vuurwerk wordt in de meeste gevallen doorgevoerd naar Duitsland. In Nederland is nauwelijks opslag beschikbaar voor dit soort zwaar vuurwerk. Het consumentenvuurwerk wordt na import voor een deel doorgevoerd en voor een ander deel opgeslagen in Nederland.

Opslag, verkoop en gebruik van consumentenvuurwerk

De opslag van grotere partijen consumentenvuurwerk en de opslag bij verkooppunten van consumentenvuurwerk in de eindejaarsperiode vindt plaats volgens de geldende vergunning op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo). Tijdens de oudejaarsperiode mogen de verkooppunten een korte tijd (drie dagen) een beperkte hoeveelheid vuurwerk in opslag hebben.

Het toezicht op de opslag, de opslag bij verkoop en de verkoop in de eindejaarsperiode is belegd bij gemeenten. De uitvoering van dit toezicht wordt ondergebracht bij de regionale uitvoeringsdiensten (RUDs). Hiermee wordt het aantal diensten dat deze toezichttaken uitvoert, teruggebracht van ruim 400 naar 29.

Als import, transport, opslag en verkoop van vuurwerk geheel volgens de regels plaatsvinden kunnen toch problemen ontstaan bij het gebruik van vuurwerk. Dit is voornamelijk een openbare orde probleem. Verkeerd gebruik van vuurwerk gaat vaak samen met andere verstoringen van de openbare orde. De verantwoordelijkheid voor handhaving van de openbare orde berust bij de burgemeesters. Voor dit deel van de keten vindt de feitelijke handhaving door de politie plaats, in afstemming met de lokale driehoek.

Professioneel vuurwerk bij evenementen

Ook het afsteken van professioneel vuurwerk bij evenementen moet veilig en volgens de vergunningvoorschriften plaatsvinden. Daarbij zijn onder andere veiligheidsafstanden van belang. Het toezicht op de veiligheid van evenementen is een provinciale verantwoordelijkheid. De uitvoering hiervan zal op termijn bij de RUDs worden ondergebracht. Daarmee komt het toezicht op de opslag en de verkoop van consumentenvuurwerk en het toezicht bij evenementen waar professioneel vuurwerk wordt gebruikt bij de 29 RUDs te liggen. Op die manier wordt het toezicht van gemeenten en provincies geconcentreerd bij deze diensten.

Illegaliteit

Naast deze legale keten is het van belang om grip te krijgen op de import en verkoop van illegaal vuurwerk waaraan qua gevaarzetting grote (maatschappelijke) risico's zijn verbonden. Voor een deel wordt de illegale stroom veroorzaakt door de aankoop door particulieren via internet bij buitenlandse (vooral Poolse en Tsjechische) vuurwerkwebsites. In het AO van 20 juni 2013 (Kamerstuk 26 956, nr. 169) heb ik u geïnformeerd over de problemen die hiermee samenhangen en de maatregelen die de ILT neemt om dit te ondervangen.

Een apart probleem in dit kader is de verzending per gewone pakketdienst van deze gevaarlijke lading. In 2012 is de ILT gestart met de aanpak van dit probleem in samenwerking met drie pakketdiensten. De ILT heeft de postpakketbedrijven gevraagd hierin zelf hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. Zij kunnen dit doen door het opzetten en gebruik te maken van zwarte lijsten van verzenders en ontvangers en door verdachte pakketten uit de goederenstroom te halen. In lastige gevallen ondersteunt de ILT. De politie zorgt voor afvoer en verbalisering. De ILT heeft in 2013 20 controleacties uitgevoerd in dit kader en werkt nu samen met alle pakketdiensten.

Overlap in het toezicht

Omdat de vuurwerkimporteurs en -bezigers doorgaans zelf zowel importeren, opslaan en op evenementen afsteken, zijn zij ondertoezichtstaanden vanuit alle facetten van de toezichtketen en hebben zij te maken met zowel de RUDs of provincies en de ILT.

Dit gebeurt vanuit verschillende duidelijk afgebakende invalshoeken:

- De provincies controleren of het professioneel vuurwerk veilig wordt afgestoken, o.a. of de veiligheidsafstanden in acht worden genomen.
- De ILT ziet toe op de naleving van productveiligheid. Doordat het professioneel vuurwerk in afwachting van gebruik in Duitsland wordt opgeslagen, is een evenement een belangrijk moment voor dit toezicht. Daarnaast controleert de ILT of zwaar professioneel vuurwerk, dat na het evenement overblijft, niet «weglekt» naar de illegale markt. Omdat dit toezicht om specifieke expertise en landelijk overzicht vraagt, is het niet effectief om dit productveiligheidstoezicht bij evenementen bij de provinciale/RUD inspecteurs te beleggen.

De inspecteurs van ILT en provincies/RUDs voeren periodiek gezamenlijk overleg om deze inspecties op elkaar af te stemmen.

Verbetering van de handhaving in de vuurwerkketen

Voor het versterken van de afstemming tussen de verschillende diensten neem ik het initiatief voor een aanpak zoals die ook in andere ketens (zoals bij asbest) wordt gebruikt. Het uitgangspunt daarbij is dat de verantwoordelijkheids- en bevoegdheidsverdeling tussen de diverse handhavende instanties ongewijzigd blijft. De aanpak is gericht op betere samenwerking en afstemming om een verbetering van effectiviteit van de handhaving te bewerkstelligen, en omvat drie elementen:

- Landelijke regie op een samenhangende strategie inclusief prioriteitsstelling tussen toezichthouders.
- Een landelijke informatiepositie om het toezicht en de opsporing zo efficiënt mogelijk te richten.
- Operationele afstemming tussen verschillende diensten om de effectiviteit te versterken en onnodige toezichtslast te voorkomen.

De aanpak van de illegaliteit maakt hier deel van uit.

Landelijke regie

De ILT neemt het initiatief om met het Functioneel Parket, politie en RUDs een gezamenlijk ketenbreed werkprogramma op te stellen, waarin het toezicht op de productveiligheid van het vuurwerk, de veiligheid van vuurwerkevenementen, de veiligheid van opslag en verkoop in de eindejaarsperiode en de aanpak van import en verkoop van illegaal vuurwerk op elkaar is afgestemd. Op deze manier wordt de strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aanpak van overtreders in deze branche versterkt, met inachtneming van de rolverdeling zoals die nu bestaat. Daarmee worden verschillende onderdelen van de keten (productveiligheid, veiligheid bij evenementen, opslag en illegaliteit) in samenhang aangepakt en een effectief pakket van activiteiten gerealiseerd. Op korte termijn wordt dit werkprogramma geconcretiseerd waarmee het de basis vormt voor een daadkrachtige, integrale aanpak van de vuurwerkketen.

Landelijke informatiepositie

De ILT neemt het initiatief om de landelijke informatiepositie over de vuurwerkketen te versterken en een landelijk analyseteam te formeren. Dit analyseteam zal de informatie van de verschillende handhavende instanties bundelen en analyses uitvoeren die nodig zijn om de naleving van de vuurwerkbranche in beeld te brengen en interventies te richten op die spelers in de keten waar de kans op overtredingen en illegaliteit het grootst is.

Operationele afstemming

Operationeel overleg vindt op de volgende wijze plaats:

- De ILT voert nu al periodiek afstemmingsoverleg met de IPO-werkgroep vuurwerk om het toezicht bij vuurwerkevenementen operationeel in te richten.
- De afstemming tussen politie, ILT/Vliegende brigade Vuurwerk en de ILT/ Inlichtingen en Opsporingsdienst bij de aanpak van illegaal vuurwerk vindt plaats in de themagroep onder regie van het Functioneel Parket.
- De ILT maakt afspraken met de Duitse autoriteiten over het toezicht op de productveiligheid van vuurwerk dat in Duitsland is opslagen voor de Nederlandse markt.

Aanpak illegaliteit

Om de invoer van illegaal vuurwerk te bemoeilijken ben ik voornemens een vergunningplicht in te voeren voor het op de markt brengen van vuurwerk. Deze aanpak wordt gesteund door de vuurwerkimporteurs. Over de vorm van het vergunningstelsel worden op korte termijn gesprekken gevoerd met de branche. In eerdere contacten met de belangrijke vuurwerkfabrikanten is de mogelijkheid geopperd door de producenten om op deze manier onderscheid tussen legale en illegale importeurs te maken. Onderzocht wordt of dit in de nabije toekomst realiseerbaar is.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
W.J. Mansveld